

25 ÉV

A PREVENTÍV PEDAGÓGIAI MUNKÁT MEGALAPOZÓ ISMERETEK ÉS TAPASZTALATOK, VALAMINT AZ EREDMÉNYEK ELÉGTELENSÉGE

1. Információk – információ tulajdonságai (numerikus, szintaktikus, szemiotikus, pragmatikus, apobetikus) tulajdonságai – filozófiai megfontolások / Minőség / Léttér-idő, valóság állapot, dinamikus állapot, változása,

1.1. Mennyiség, szám, skála, adat - Mérés – Statisztika – Folyamatirányítás Mérhetőség

A hiteles mérés igazolt, kiválasztott paraméterek szerint tényeket állapít meg, állapot leírását és csoportosítását alapozza meg. - A megelőzés során az előrelátás és a tapasztalat alapján járunk el, amely során az *előfeltételezéseket* igazolni kell, a *kiválasztást* döntésnek kell megalapozni, az *adottságokat* tényekre támaszkodva kell megállapítani, az *állapot azonosítását* méréssel kell megalapozni és a szétválasztás során kell képeznünk eltérő *halmazokat* az eseménytérben. Mérőeszközeink számértékben kifejezett információt szolgáltatnak, amelyek valamely független és valamely függő változó között definiált kapcsolat szerint jönnek létre. A kapcsolat valamely függvényben adható meg. A független változó a függvény értelmezési

⁹¹ KOROKNAI Zsolt illusztrációja: Mérleg

tartományát (D_f), a függő változó a függvény értékészletét (R_f) adja meg. – Aminek értékeit mérőeszközeink nem tudják az adatképzés során megalapozni, annak mérhetősége nem rögzíthető a fizikai rendszerek adatai között, annak nincs helye az adatbázisban. *Jelek*

Adataink jelekre épülnek. A különböző jelféleségek leírására többféle lehetőségünk van.

Ssz.	Jelcsoport neve	A jelcsoport tulajdonsága	Leírhatósága
	folytonos jelek	idő és érték folyamatos	a. képlettel b. grafikusan c. differenciál egyenlettel d. értékfelsorolással (értékkészlettel)
	diszkrét idejű jelek	egyenletes eloszlású időpontokban vett jelértékek egy számsort képeznek	a. b. képlettel rekurzív c. formulával d. grafikusan értékfelsorolással (értékkészlettel)
	kvantált jelek	(=lépcsős) megszámlálható számhalmazból diszkrét értékű jelek	
	digitális jelek	időben és értékészletében diszkrét jelek	

Skálák

Az ember az információk kifejező rendszerét valamely, számára értelmezhető szintaktikai rendszer kialakításával alkotja meg és az értelmezés szerint felfogott jelentés révén cselekszik és gondolkodik.

Valamely objektum jellemzésére egy meghatározott változójának az értéke szolgál. A változó tulajdonságra, attribútumra, jellemzőre, karakterre vonatkozik, és valamilyen értéke, azaz karakterállapota, megvalósult formája van. Akkor mondjuk, hogy az adat **definiált adat**, amikor meg van határozva, hogy milyen objektum és milyen változó milyen értéket vesz fel. A számsorok és a megfigyelés tárgyának tulajdonságai között hasonlóság van, amely alapján skálák alakíthatók ki.

Az **skálák négy típusát** különböztetjük meg. Ezek: 1. nominális, 2. ordinális, 3. intervallum skálán vagy 4. arány skálán mért adat. A statisztikai műveletek a skála típusától függenek. [Stevens, 1946] A megfigyelés tárgyának tulajdonságaihoz szabályok alapján számértékeket kell hozzárendelnünk, azután a felhasználandó *skála matematikai tulajdonságait*, továbbá a matematikai tulajdonságnak *megfelelő statisztikai műveletek és eljárások körét* figyelembe kell vennünk. Az alapvető műveletek az egyenlőség vagy a sorrendiség *meghatározására*, az intervallumok/különbségek egyezőségének vagy a hányadosok egyezőségének *vizsgálatára* irányulnak. – A skálák problematikáját az elméletek összetettsége, illetve a matematikai alapok felhasználhatósága szerint vehetjük figyelembe. Filozófiai területre vezet a megfigyelt jelenség mibenlétének megállapítása és a jellemzésére alkalmazott tulajdonság kiválasztása. – Ezek eredményeként válaszolható meg az a kérdés, hogy az adat valóban reprezentálja-e azt, amire vonatkozik. Több-e a kapott számadat, mint a műveletek eredménye? Vagy a szám nem tulajdonsághoz rendelt jelent, mert a mérés csupán a mennyiség megállapítását tartalmazza, a mennyiségi jellemzők közötti kapcsolatokat jellemzi? Nemzetközi standard kézikönyvként Agresti műve szolgál. [Agresti, 2002] Az ordinális skálakon végezhető műveletek és tesztek, különös tekintettel a sztochasztikus egyenlőségek, különbségek vizsgálata magyarul is hozzáférhető. [Vargha, 2007]

Valamilyen kódnyelv használatával kódolt információ alkalmas arra, hogy parancs legyen a számítógépnek, ami a parancsot végrehajtja. A gépi adatfeldolgozás eredményének értelmezője az ember.

Kauzális rendszerek leírására törekszünk

A valóság része a fizikai rendszer. A valóság kauzális (ok-okozati) összefüggéseknek ad helyet, ezek egy részét képezik a fizikai rendszerek (adott időpontbeli állapotuk nem függ a jövőtől), amelynek változásait állapotjellemzők értékeinek megváltozásával követhetjük. A változásokat értelmezzük.

1.2. Jel- észlelés - fehér foltok

Jel

A {jel – rendszer – időtartomány} fogalomcsoport tagjai a műszaki ismeretanyagban definícióknak megfelelően három pillért alkotnak azon információk nagyobb egységbe rendezéséhez, amelyeket valamely valóságos folyamat mérhető mennyiségeiről szerzünk be mérőeszközainkkal.¹ – A definíciók axiomatikus és heurisztikus mivoltuk szerint a lezáró vagy a továbbutaló kifejezés lehetőségét, a behatároló és a kifejezhető értelmezések

¹ http://e-oktat.pmmf.hu/webgui/www/uploads/images/813/JR_BSc_Lev_ea_01.pdf

lehetőségét rejtik magukban. Ahogyan a teljes azonosíthatóságra, leírhatóságra törekvés és a mindig kiszabadulni akaró, megköthetlenségre irányuló törekvés két, egymástól eltérő szándékból ered, eltérő szándékot rejt a műszaki világ eseményeinek megismerésére valamint a művészi, személyes események megismerésére való törekvés.

Fehér foltok

Az emberiség kultúrtörténete rámutat arra a tényre, hogy miközben a mérhető és tudatos tevékenység ténszerűségét kívánva legyőzzük az alkotás egyes folyamatainak bizonytalanságát, a meg nem mért és fel nem ismert folyamatok jelenlétében tevékenykedünk. Ennek bizonyítéka a folyamatos korrekció, a 'véletlenekkel' való küzdelem, az új problémák megoldásának folyton megújuló szükséglete, az ismeretlen kutatása, a globálisan mindig jelenlevő feladatok ellátása, új kérdések és új kérések felmerülése, új tapasztalatok megszerzése. A mérőeszközök fejlesztésének meg nem szűnő kötelezettsége annak bizonyítéka, hogy a 'tegnap eredményei holnap felülmúlhatók' a megszerzett információk alapján. Hiányok, tudatlanságunk jelenléte a művészetek, az emberi minőség fejlesztésének állandó kiindulópontja. Bár a tapasztalatok tárháza gazdagodik, előrelátásunk sohasem tökéletes. A megelőzés arra irányul, hogy adott elérendő állapot megvalósítására egyre nagyobb biztonsággal eljussunk. Minthogy sem a kockázat, sem a bizonytalanság nem szüntethető meg az ember életében, minthogy külső eszközrendszer sohasem elegendő az emberi döntés szabadságának sem az elvételére, sem a megadására, azért felértékelődik a minták, a jóakarát szerepe, a valóság elfogadása, az igazság keresése, az alkalmasság és a hozzáértés növelése. Az emberi dimenziók épsége mindig több mint a mérési eredmények alapján létrehozható legjobb. A jelek – a rendszerek – az időtartamok az ember által irányítható szférán túlra nyúlnak. Az ember része annak, amelyen nem képes kívül helyezkedni. Erre szoktunk utalni a természeti törvények, a történelmi események esetében, de így van ez a személy esetében is saját maga és a közösség megismerése terén.

Észleléseink magyarázatára törekszünk, kísérleti eredményeinket kiértékeljük, értelmezzük az „idők jeleit”, megtervezzük tevékenységünket, elképzeléseink megvalósítására törekszünk, az egész világ felfogására, megértésére, magyarázatára irányulva nemzedékről nemzedékre adjuk tovább tudásunkat. A 'fehér foltok' megszüntetésére törekvő ember felfedezőként, a 'homo faber' az események alkotó és cselekvő részeseként, a homo politicus' a történések alakítójaként tevékenykedik, stb, de mindig csak viátor, azaz úton levő mindenki, aki olykor sikeresen a helyes irányban halad, olykor deviáns módon utat elhagyóként tévelyeg a természet 'édenkertjében' vagy megtevévedve keresi erőt adó forrásait környezete 'ördögi kínálatából'. *Műveletek*

A 'műveletek' adatokhoz kötöttek. Ha megengedjük a fizikai és nem fizikai rendszerek közötti különbségtételt, akkor a műveletek vonatkozásában is az adatokhoz és a nemadatokhoz-kötött műveletek lehetőségét is számon kell tartanunk.

2. Adottságok, képességek, felelősség, kompetencia

Emberi mivoltunkból következően kompetensnek, azaz illetékesnek, jogosultnak, tudás megszerzésére, a nehézségeken felülkerekedésre, küzdelemre képesnek tartjuk magunkat, olyannak, aki a létező világ sokféleségének kezelésére, a jelenségek felfogására, mértékekhez igazodásra, együttműködésre, kommunikációra, kapcsolatra hivatott. - Hiányosságaink azokban az élőlényekkel, eszközeinkkel összehasonlítva is kitűnnek. Például látásunk az infravörös tartományban tökéletlen egyes madarak

látásához képest, vagy 'meghosszabbított érzékszerveink', eszközeink közül a távcsövek sokkal nagyobb felbontásban képesek a jelek felfogására, mint a szemünk és mobiltelefonunk adatfelvételét, működése folyamatát is csak a képernyőn követjük. Az élőlények között megkülönböztető képességeinket is tudatosíthatjuk. Értelmi képességeink, kultúránk, kapcsolatteremtő képességünk sokoldalúsága alapot ad rá. Hangok, ritmusok, érintések jelentőségét mérlegeljük, generációk összetartozását, minták szerepét értékeljük. Múltunk, jelenünk, jövőnk elfogadását akarjuk elérni azzal, hogy születésünktől kezdve erősítjük egymást a családban, tanítjuk és fejlesztjük a követő nemzedék tagjait intézményeinkben. Sokfélék vagyunk, eltérő életszakaszban alkotjuk közösségeinket. Egymás elfogadása és egymás javának munkálása adja azt a közös alapot, amelyben a jóakaraton túl megnyilvánul az emberi életminőség fejlesztésére irányuló törekvésünk. Közös jövőnk nemcsak lehetőség, hanem elkötelezettségünk és felelős tevékenységünk tere is. Időnk több-kevesebb, nem kimeríthetetlen, erőnk korlátozott, de eredményesen felhasználható, forrásaink feltárhatók, de nem kiapadhatatlanok. A hatásgyakorlás nem szünteti meg a várakozást és a megfontoltságot, de megalapozza azt a tényt, hogy munkánkat kellő időben felelősségteljesen elvégezhetjük.

A neveléstudomány annak a tudásnak a gyűjtőhelye, mely a személyek és generációk egymásra utaltsága és egymáshoz rendeltsége szerint az egyének és a közösségek fejlesztésének munkájában felhasználható.

A tranzakció változással jár, új állapot, az állapotjellemzők új értéke, új információ jön létre. - A vonatkozó állapotjellemzők valamely együtteséből új kompetenciaprofil alakítható ki az állapot befolyásolására hivatott személyre vonatkozóan. Ha a személy állapotváltozását **leíró jellemzők értékei** megalapozzák azon követelmények megjelölését, amelyek az állapota kezelésére való tudás és felkészültség meghatározását lehetővé teszik, akkor valamely hivatásra való felkészülés optimalizálható a társadalom egészében. A tapasztalatok és az előrejelzés alapján például a **prevenciós feladatok tartalmának** megfelelő **professziók** kialakítása, azok egymáshoz való viszonya, a gyakorlati munka szinergiája az életminőség vonatkozásában eséllyel hozható létre. – A felkészítés és a tudás átadásának helye a képzés-nevelés intézményrendszere, mely számára az akkreditáció felelőseinek a felkészítés korszerű, hiteles anyagát kell garantálniuk, hogy a képzésbe való belépés, a legitimációk megszerzése, valamint a professzió gyakorlása a jog és a társadalmi igények szerint biztosítható legyen.

3. Tranzakció, együttműködés, hálózatok 3.1. Tranzakció

Hatáskapcsolat. A kommunikáció kölcsönös, üzenetváltó kapcsolat, melyben egy üzenetváltás két felet igényel és legalább két tranzakciót tartalmaz (1.gerjesztőtől, 2.reagálótól).

Meghatározva az objektumot és a hozzá tartozó változó felvett értékét definiált **adatokhoz** jutunk. Amikor valamely tulajdonsághoz számértéket rendelünk, szabályokat alkalmazunk, ezt követően figyelembe kell vennünk a skála matematikai tulajdonságait, és csak azután végezhetjük el a hozzárendelhető statisztikai műveleteket és alkalmazhatjuk az eljárásokat.

Szabályokat alkalmazva **műveletek** révén határozható meg az egyenlőség vagy a sorrendiség, valamint műveletek révén vizsgáljuk az intervallumok/különbségek egyezőségét vagy a hányadosok egyezőségét.

A számsorok és a megfigyelés tárgyának tulajdonságai közötti hasonlóság alapján **skálák** (1. nominális, 2. ordinális, 3. intervallumskála, 4. arány skála) alakíthatók ki. – A skálák

alkalmazása egész sor kérdés felvetéséhez vezet. Egyrészt a mérhetőséggel kapcsolható elméletek szövevényessége következményeként, másrészt a matematikai smeretek felhasználhatósága vonatkozásában. Az elméletek a megfigyelt esemény mibenlétét és fenomenológiai megközelítését fejtegetik, amit a számértékekkel nem tartanak szükségszerűen azonosíthatónak vagy leírhatónak. Azt a kérdést fogalmazzák meg, hogy a méréssel megállapítható-e valaminek a mibenléte, vagy a jellemző felvett értékeivel leírható-e az esemény. – A matematikai alapok alkalmazásakor az a bizonytalanság lép be a folyamatba, aminek megszüntetése csak akkor lehetséges, ha bizonyosságot szerzünk arról, hogy a számszerű eredmények nem csak a műveletek eredményei, hanem a valóságot hitelesen leírják.²

A leírhatóság és a bizonyosság mint filozófiai és matematikai természetű kérdés tökéletesen nem válaszolható meg, és a hiányos megválaszolás állapotában az a lehetőségünk marad meg a gyakorlati beavatkozás követelményeinek következményeként, hogy előfeltételezéseket fogadunk el munkánk során. Filozófiai természetű hiányainkat illetően: a teljes valóságban megismerhető és a leírható egésszel szemben feltételezéseinket korszerűként, munkánk által megismert és leírt részként kezeljük és annak folyamatos fejlesztésére törekszünk. Matematikai alapok alkalmazását illetően: a teljesnek megfeleltetett tökéletes értékmegfeleltetés helyett a gyakorlatban elérhető optimális módon járunk el a matematika eszköztár használatával. Miközben a filozófiai és a matematikai kérdések későbbi megválaszolását elfogadjuk, a tulajdonság/adat és a mérés/szám egymáshoz rendelésében általánosan elfogadott gyakorlatot alkalmazunk. – Ha már most tudnánk a bizonytalanságokat megszüntető végső választ, akkor megválaszolnánk ezt a kérdést: 'Az adat valóban a vizsgált objektumot reprezentálja és a műveletek számszerű eredménye valóságos mennyiségnek felel meg?'

Vannak **előfeltételezéseink**. Vannak választásaink a sokaságból, és vannak számba vet adottságaink. Van szűrésre, kiválasztásra, szétválasztásra irányuló szándékunk.

Előfeltételezéseinket a vizsgálatok végén felül kell vizsgálni, és ha szükséges, korrigálni kell.

3.2. Együttműködés

A pszichikum egyes funkciókban – elképzelés, elvárás, reménykedés, félelem, képzelet, ábránd, stb – időben eltávolodik a fizikai rendszer oksági folyamatitól. Terveink, elvárásaink, reményeink, félelemeink, képzeletünk, stb – a jelentől eltérő idővel hozza összefüggésbe az észleléseket és az élményeket. Azok megítélése, azonosítása, magyarázata lehet helytelen, hibás, a valóságtól elszakadó, elfogadhatatlan.

A felfogott jel (üzenet) gerjesztés a psziché számára, melyre vagy stabil (BIBO) típusú választ ad) (= bonded input implies bouded output), vagy amelyre labilis típusú választ ad, azaz meghatározott gerjesztésre nem meghatározott a válasz.

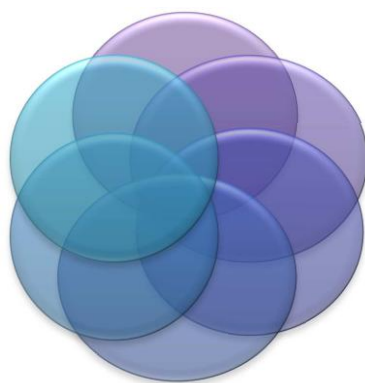
² AGRESTI, A. (2002): Categorical Data Analysis. John Wiley & Sons, Inc. New York.

Ssz.	A megnyilvánulás (itt: kommunikáció) orientációja	A felek törekvését jellemzi	Mit tesz	Meta-alapja (az értékesség kritériuma)
1.	Eredményorientált	tényszerűség (objektivitás)	a kitűzött célt közelíti , az elért eredményt minősíti	épség
2.	Megértésorientált	tényszerűség (objektivitás)	észlelésből következtetve jut el az ítéletig	igazság
3.		kifejezésre juttatás (expresszivitás)	a mért és meg nem mért jelenségre utal, ha lehet írja le , fejezi ki	valóság
4.		kifejezésre juttatás (etikai/morális dimenzióban) (expresszivitás)	viszonzást nem várva javára tesz	jóság
5.		kifejezésre juttatás (esztétikai dimenzióban) (expresszivitás)	a szépet kifejezi	szépség
6.		normához igazodás (mértékek dimenziójában)	elfogadja mások eltérő látásmódját	helyesség

Az eredmény orientáltság és a megértés orientáltság lehetősége mindig jelen van a kommunikációban. Valójában a meta-alapok, a törekvés-elvei szűrőt képezve teszik lehetővé, engedik meg, hogy a kommunikáció folyamata eredményes, célját elérő legyen.

ép, egészséges, hasznos

jó, erkölcsös,
elfogadható

mértékadó **igaz**, logikus,

szép, tetsző,
jogos

élvezhető**helyes**, törvényes,

valóságos, megfeleltetett, látszólagos

Személytől függően az egyes meta-elvek, a kommunikációs törekvés során egymással kapcsolódnak, a kommunikációs folyamat tartalmát szűrik. Valamennyi szempont együttese adja meg a legtöbb követelménynek megfelelő végső tartalmat, mely a lehetséges tartalmak között a legkisebb halmazmetszetek egyik eleme lesz.

A kezdeti állapotban érvényesített szempont és a végső állapotban érvényesülő szempont lehet azonos, de lehet eltérő is. A kommunikációs folyamat által létrehozott megváltozott állapotok a felekben saját dinamikus egyensúlyi állapotuk szerint alakulnak ki. A kialakult új állapotban a törekvés vagy megfelel a korábbi elvnek/elveknek, vagy megváltozik.

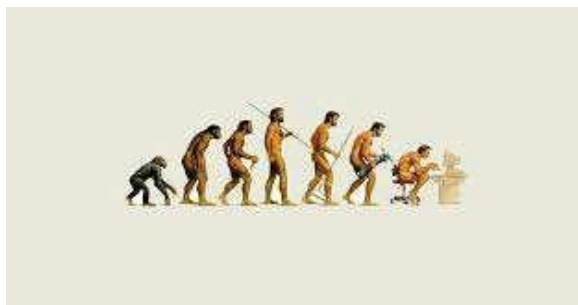
A **tipizálás** lehet megtévesztő gondolkodásunk számára, de illusztrálja a kommunikáció polarizálhatóságát, továbbá az inputok és az outputok sokféleségét, valamint a kommunikatív rendszer labilitását. – Például a **művész** a jelek kapcsán fejezi ki bármiféle korlátozás elutasítását. Nem adja fel a valóság egészére irányulását abban a vonatkozásban, hogy a mérhető mellett a meg nem mérhetőre irányítsa alkotásaival a figyelmet, a kifejezhető mellé odaállítsa a kifejezhetetlenre utalást, a valódiságot ütköztesse az igazságosnak mondottal, az elfogadottat szembeállítsa azzal, ami nem értékes, vagy nem igaznak tartott, vagy nem valóságos. Alkotásának értelmezésében magára hagyja az alkotás szemlélőjét és bírálóját, és visszalép, „fényt hagy”³ abban a tudatban, hogy *”küldöncnek jöttem, s eltűnök majd, ha üzenetem általadtam.”*⁴ - A **mérnök** nevében hordozza azt a törekvését, hogy mért adatok alapján alkosson. Nem találja kellőképpen egzaktnak mindazt, amire csak utalhatunk. Következtetéseiben a mérhetőség feltételét nem tekintheti fölöslegesnek, a helyességet nem érzi elég konkrétan, szigorúnak, pontosnak. - A **filozófus** a Lét egészének megragadására a következtetések világában mozogva törekszik. A fizikai valóság kizárólagosságával, mérhetőségével szemben kétségeket fogalmaz meg, a kristálytisza ész logikáját igyekszik alkalmazni, miközben annak korlátaival is számot vet folyamatosan. - A **'homo politicus'** el kell hogy fogadja az emberek sok féleségét, miközben céljainak megvalósítására törekszik. A gyakorlat érdekében éppúgy megőrzi távolságát a logika vitatható eredményeitől, mint a művésznak azon törekvésétől, hogy elégedetlen legyen a kifejezhetetlen és a megérthetetlen kikerülhetetlen jelenléte miatt. Fontos a 'politikus' számára, hogy hasznosíthatja a mérnök alkotóerejét a gyakorlat befolyásolásában.

3.3. Hálózatok

A hálózattal kapcsolatban beszélünk jelfolyamról, neurális hálózatról, Kirchoff-típusú hálózatról, stb.

³ MÉCS László: *Fényt hagyni magunk után.*

⁴ MÉCS László: *Meteor.*

96

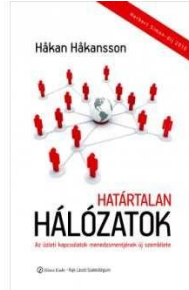
97

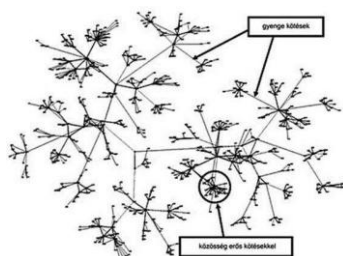
98

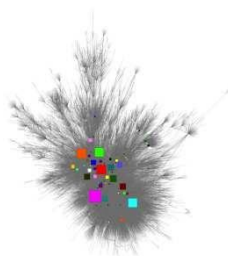
99

100

101

102

96

<http://moly.hu/konyvek/fodor-gyorgy-halozatok-es-rendszerek> 97

https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&tbm=isch&imgil=-XCgzsoCr709AM%253A%253BCMw-X3S-k5zQsM%253Bhttps%25253A%25252F%25252Fw1.inf.unideb.hu%25252Fhalozatok-spec.&source=iu&pf=m&fir=XCgzsoCr709AM%253A%25252CCMw-X3S-k5zQsM%252C_&biw=1229&bih=851&usg=__jzea0--2PTZD-6k8WzRcZ98T42E%3D&ved=0CDsQyjc&ei=GZmKVdXhJ4bkUsL5g4AJ#imgrc=-XCgzsoCr709AM%253A%253BCMw-X3S-k5zQsM%253Bhttps%25253A%25252F%25252Fw1.inf.unideb.hu%25252Fdocuments%25252F10279%25252F16431%25252Fhalozat.jpg%25252Faf8d8b91-c84c-4b02-b66a-d7e753a36300%253Ft%253D1349381091000%253Ft%253D1349381091354%3Bhttps%25253A%25252F%25252Fw1.inf.unideb.hu%25252Fhalozatok-spec.%3B259%3B194&usg=__jzea0--2PTZD-6k8WzRcZ98T42E%3D 98

https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&tbm=isch&imgil=-XCgzsoCr709AM%253A%253BCMw-X3S-k5zQsM%253Bhttps%25253A%25252F%25252Fw1.inf.unideb.hu%25252Fhalozatok-spec.&source=iu&pf=m&fir=XCgzsoCr709AM%253A%25252CCMw-X3S-k5zQsM%252C_&biw=1229&bih=851&usg=__jzea0--2PTZD6k8WzRcZ98T42E%3D&ved=0CDsQyjc&ei=GZmKVdXhJ4bkUsL5g4AJ#imgrc=m1-KpLIL-lxT7M%253A%3BAcp2mSoUS2YXIM%3Bhttp%253A%25252F%25252Fwww.antikvarium.hu%25252Fkonyv%25252Ffoto%25252Fszamito-gep-halozatok--8139273-150.jpg%3Bhttps%25253A%25252F%25252Fwww.antikvarium.hu%25252Fkonyv%25252Fkonya-laszlo-szamitogephalozatok-294809%3B340%3B453&usg=__jzea0--2PTZD-6k8WzRcZ98T42E%3D 99

<http://www.slideshare.net/android8205/it-halozat> 100

https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&biw=1229&bih=851&tbm=isch&imgil=jNbz9rqE7iAqhM%253A%253BJcTtvAz4ziMLoM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.pcvitalitas.hu%25252Finformatikai_halozatok&source=iu&pf=m&fir=jNbz9rqE7iAqhM%253A%25252CJcTtvAz4ziMLoM%252C_&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppsxcUR2xDg%3D&ved=0CDoQyjc&ei=j5uKVbKeAcn7UsLy1YAG#imgrc=xnd1sAaIKdSMM%253A%3B0i1jCUaFA0q0M%3Bhttp%253A%25252F%25252Fwww.alinea.hu%25252Fcustom%25252Falinea%25252Fimage%25252Fcache%25252Fw1000h800wt1%25252Fproduct%25252Fboritok%25252F041_Hatartalan%252520halozatok.jpg%25252F3lastmod%253D1428995174.1409426379%3Bhttp%253A%25252F%25252Fwww.alinea.hu%25252Fhatartalan_halozatok%3B1000%3B800&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppsxcUR2xDg%3D 101

https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&biw=1229&bih=851&tbm=isch&imgil=jNbz9rqE7iAqhM%253A%253BJcTtvAz4ziMLoM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.pcvitalitas.hu%25252Finformatikai_halozatok&source=iu&pf=m&fir=jNbz9rqE7iAqhM%253A%25252CJcTtvAz4ziMLoM%252C_&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppsxcUR2xDg%3D&ved=0C

103

4.A jéghegy látható és nem látható része

A prevenciós tevékenységek a prevenció helyein valósulnak meg. Ezeket 'prevenciós toposzoknak' nevezzük. A topológia tudományát elsősorban a geometriai, sík és térbeli elhelyezkedéshez kötött események tudományterületének tekintjük, ugyanakkor a prevencióban egy objektívált preventív eseménytér szintjeinek eseményeire alkalmazott tudományként kezeljük.

Sok mindenről esik szó hétköznapijainkban. Az egészségfogalom korszerű tartalmának megfelelően a megelőzés – kezelés – rehabilitáció eseményei minden praxisterülettel kapcsolatban állnak. - Általában csak néhány kiemelt területet tartunk számon, ott is egy-egy probléma köré csoportosítjuk a teendőinket. Például az épség vonatkozásában kiemeljük az egészségügyet, ami kapcsán elsősorban az orvoslás jut eszünkbe. – Szűkítés jelent, hogy a betegségfogalomra irányultan gondolkozunk. Az emberre figyelve ezért állítható előtérbe egy-egy erőteljes megfogalmazás, például hogy „négy 'örült' érzésünk van, az intenzív szorongás, a harag/védekezés, a depresszió/kiégettség és a bűntudat.”¹⁰⁴ A klinikum tapasztalati alapon rendszerezi a korrekció területeit¹⁰⁵. Ez követően miért is ne volna hasznos ezekről fő jellemzőik szempontjából tájékozódni (ok, tünet, kezelés, teszt) a legáltalánosabban elkülönített esetekben? Ilyenek: depresszió, mániás depresszió (bipoláris zavar, az érzelmi hullámvasút), pánikbetegség, skizofrénia (a valóságot érzékeli rosszul), szorongás, stressz, szenvedélybetegség, személyiségzavar. – Az egyéni és a közösségi magatartás normától való nagyfokú eltérését a gyakorlatban nem hagyhatjuk figyelmen kívül és meg kell próbálnunk a gyakorlat és az elmélet síkján azok befolyásolására felkészülni a nevelés sikere érdekében. Anélkül, hogy terapeuták vagy orvosok lennének a nevelők, adott esetben a szituáció kezelése érdekében munkahipotézisként kell elfogadniuk néhány kiindulópontot, bele kell lépniük azokba a folyamatokba, amelyek az egyének és a közösségek életében prevenciós toposztként adódnak a nevelés során. Adott esetben kauzalitás (ok-okozat) vonatkozásában a feltételezések így is alakulhatnak:

DoQyjc&ei=j5uKVbKeAcn7UsLylYAG#imgrc=xv6TuR2lcE45rM%253A%3B9N_SWAyC0MH7xM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.tankonyvtar.hu%252Fhu%252Ftartalom%252Ftamop412A%252F2010-0019_Informacios_techonologiai_alkalmazasa%252Fimages%252Fimage005.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.tankonyvtar.hu%252Fhu%252Ftartalom%252Ftamop412A%252F2010-0019_Informacios_techonologiai_alkalmazasa%252Fch02s02.html%3B570%3B425&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppscUR2xDg%3D

¹⁰²https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&biw=1229&bih=851&tbm=isch&imgil=jNbZ9rqE7iAqHM%253A%253BJcTtvAz4ziMLOm%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.pcvitalitas.hu%25252Finformatikai_halozatok&source=iu&pf=m&fir=jNbZ9rqE7iAqHM%253A%252CJcTtvAz4ziMLOm%252C_&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppscUR2xDg%3D&ved=0CDoQyjc&ei=j5uKVbKeAcn7UsLylYAG#imgdii=rBk8RPsK1PS-oM%3A%3BrBk8RPsK1PSoM%3A%3BASyAULmlMqMLeM%3A&imgrc=rBk8RPsK1PSoM%253A%3Blv29GAmPRJdn_M%3Bhttp%253A%252F%252Fm.cdn.blog.hu%252Fne%252Fnetwork%252Fimage%252Fk%2525C3%2525A9p4.png%3Bhttp%253A%252F%252Fnetwork.blog.hu%252Ftags%252Fh%2525C3%2525A11%2525C3%2525B3za%2525B1407%3B857&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppscUR2xDg%3D

¹⁰³https://www.google.hu/search?q=H%C3%A1l%C3%B3zatok&biw=1229&bih=851&tbm=isch&imgil=jNbZ9rqE7iAqHM%253A%253BJcTtvAz4ziMLOm%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.pcvitalitas.hu%25252Finformatikai_halozatok&source=iu&pf=m&fir=jNbZ9rqE7iAqHM%253A%252CJcTtvAz4ziMLOm%252C_&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppscUR2xDg%3D&ved=0CDoQyjc&ei=j5uKVbKeAcn7UsLylYAG#imgrc=coNZO7uAryI-GM%253A%3B0OyVAP9SGO6jUM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.ibend.hu%252Fsites%252Fdefault%252Ffiles%252Fbamboo-slide-image%252Fimg4_uj.png%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.ibend.hu%252Fnode%252F42%3B960%3B400&usg=__Jh_taFnRneEo8h7qppscUR2xDg%3D

¹⁰⁴ SZENDI Gábor honlapja:

https://www.google.hu/search?q=dr.szende+t%C3%A1lpl%C3%A1l%C3%A9lkoz%C3%A1s+blogja&ie=utf-8&oe=utf-8&gws_rd=cr&ei=FpplVeiJHYSfyAOK8YDQDw (2015.05.05.)

¹⁰⁵ <http://www.webbeteg.hu/aloldal/psziches>

Ssz.	Funkcionális hiányosságok (deficienciák) lehetséges helyei (prev.toposz)	Neveléssel kapcsolatban kiemelt korrekciós témák				
		egyéniek			közösségek	
		autizmus	agresszió	depresszió	kirekesztés	diszkrimináció
1.	Észlelés					
2.	Értelmezés					
3.	Magyarázat					
4.	Következtetés	x				
5.	Ítélet			x		x
6.	Döntés				x	
7.	Attitűd		x			
8.	Életciklus					
9.	Szituáció					
10.	Hálózat					
11.	Szférák					
12.	Szintek					

A gyermek viselkedése **láttatja** azokat a területeket, amelyen a nevelőnek tájékozottnak kell lennie. - A gyermek is megéli a stresszt. Tekintély, erő, tudás, életkor, a testvérekhez, a szülőkhöz, a nevelőkhöz, a tanárokhoz, a felnőttekhez való viszony, az elvárások érzékelése, a társakkal való együttműködés élménye stb tartozik témánk körébe. A gyermek viselkedéséből felismerhető az őt ért hatásokra adott válasz. A tanulás, az agresszió, az életérzés élményekkel kapcsolt megjelenése vezeti el oknyomozó kutatásainkat ahhoz, hogy a segítség során, az életükbe való bevonódás fokát és mértékét megtaláljuk. – A károsító stressz elkerülését, kivédését felelős nevelőként kísérjük figyelemmel. A szükséges tudás megszerzése tematikus tanfolyamok tárgya. Például az „Élhetsz stresszmentesen” gyermektanfolyam⁵ egy a lehetőségek sorában.

Reziliencia (helyreállító képesség), defenzív képesség (védő képesség), vulnerabilitás (sérülékenység), szenzibilitás (érzékenység) alapján a gyermek fejlődéséről képet alkotunk magunkban. Mindegyik szempontot alkalmazva egy **összesített képet** állíthatunk össze. A szempontok szerint felvett 'értékek' egy alsó küszöbérték és egy felső határérték között helyezkednek el az alkalmazható értékskálán. - A szempontok közül itt csupán a rezilienciát idézzük fel bővebben. Képesek vagyunk arra, hogy dinamikus egyensúlyi állapotunkat, a hozzátartozó struktúrákat és funkciókat a minket ért hatások befogadása után visszanyerjük. A változások ilyenkor az eredeti irányítási képességet nem szüntetik meg, a szervezet, a személyiség megőrzi működési képességét, tud tovább növekedni és fejlődni. Ezt a hatást feldolgozó, 'elnyelő', állapotvisszaállító képességet nevezzük rezilienciának.⁶ A helyreállítás folyamata természetesen függ attól, hogy a személynek milyen a tanulási képessége, tud-e alkalmazkodni, stabil-e a kiindulási állapota. – Minősítésmentes, ténymegállapító fogalom a reziliencia, mely nem az értékhez igazodásnak, hanem a rendszer tranzaktív menedzselhetőségét visszaállító folyamatnak az alapja. Az etikai-morális jó/rossz tartalom megítélése nem tartozik bele. A reziliencia megőrzi, helyreállítja a működés

⁵ „Élhetsz stresszmentesen” gyermektanfolyam. További információ: Takács Péter (06-30-343 8817) info@boldog-gyermek.hu

»

⁶ WALKER, B., és SALT, D. (2006), *Resilience thinking: Sustaining Ecosystems and People in a Changing World*. Island Press, Washington DC.

lehetőségét a személyes képesség korlátjáig. – Természetesen a fogalom kiterjesztett értelemben a rendszereket érő hatások kivédésének lehetőségét és fenntarthatóságát is magában foglalhatja. Különbséget kell azonban tennünk azt illetően, hogy egy rendszer fenntarthatósága és rezilienciája két egymástól eltérő tulajdonság, de nincs kizárva, hogy egy rendszerre mindkét jelző érvényes legyen. - A nevelés során a megelőzésben arra törekszünk, hogy a személy megtartsa fejlődési képességét és a személyes érettség állapotába eljutva legyen tevékeny.